

Provtagningsinformation, HEM 13858

Innehåll

Syfte och omfattning.....	2
Termer och förkortningar.....	2
Säkerhetsaspekter.....	2
Information.....	2
Andra laboratorier.....	2
Blodcentralen.....	2
Blododling.....	2
I vilken ordning?.....	3
Koncentrationsprovtagningar.....	3
Nasofarynx.....	3
Prover vid inskrivning på hematologavdelning.....	3
Rutinprover.....	3
Asparaginase.....	4
Benmärgsdonation.....	4
Sputumodling.....	4
”Stickhjälp”.....	4
Sårodling.....	4
Avsteg från beskriven rutin.....	4
Åtgärder vid avvikelse.....	5
Referenser.....	5
Dokumenthistorik.....	5

Syfte och omfattning

Syftet med denna SOP är att samla efterfrågad och nyttig information angående provtagning på HEM. Den riktar sig framför allt till sjuksköterskor vid avdelningen. Den omfattar inte information om sådant som kan finnas i "egna SOP:ar", inte heller U-CAN.

I Akademiska laboratoriets [Provtagningsanvisningar](#) finns utförlig information om bland annat hur prov ska tas, förberedelser av patient, remiss och provkärl, kapillärprovtagning, egenprovtagning för patient och provtransporter.

Termer och förkortningar

AL	Akademiska laboratoriet
HEM	Sektionen för Hematologi
KKF	Klinisk kemi och farmakologi ("C-lab")
KMB	Klinisk mikrobiologi ("Bakt-lab")
SOP	Utförandebeskrivning (Standard operating procedures)

Säkerhetsaspekter

Tänk på att följa hygienföreskrifterna och säkerhetsföreskrifterna för provtagning och hantering av riskavfall!

Information

Andra laboratorier

Remiss "Läkemedel" med kombikakod används när prover skickas till exempelvis KS. Koden innehåller information om avsändaren (101A, Akademiska sjukhuset), vem som är betalningsansvarig för analysen. Finns hos avdelningssekreterare.

Om provet skickas via KKF till Stockholm ska provet vara dem tillhanda senast klockan 8.30 för att provet ska hinna med sändningen.

Blodcentralen

För prover till Blodcentralen ska patient-id med streckkod skrivas ut från Cosmic (sk. tredelad rulle) och fästas på remiss och rör. Etiketten på remissen måste vara identiskt med etiketten på röret.

Blododling

"SOP" [Central infart - Blodprov och blododling - vuxna, regionalt tillägg 235](#) är tillämpbar på HEM. Se [Blod - provtagningsinstruktioner 16660](#) från Akademiska lab med bildstöd hur blododling tas.

Vid HEM är det rutin att ta en blododling från central infart och en blododling perifert.

1 odling = 2 flaskor med olika färgkoder på locken. Det ska vara 6–10 ml blod per flaska:

1. Aerob (grönt lock): fångar ev. bakterier trivs i syrerik miljö. Denna flaska tas först då det finns lite luft i kanylen. Om man bara kan få liten blodvolym bör aerob flaska väljas.
2. Anaerob (orange lock): fångar ev. bakterier som trivs i syrefattig miljö.

Remiss: Cosmic RoS Mikrobiologi: Blododling PAKET – Blod allmän odling AE-AN (sepsis) par nr 1 och par nr 2. Om annan analys (t ex svamp) ordinerats ska det också väljas.

Slask 3–5 ml ska alltid tas, både vid perifer och central odling. Förvaras stående, i rumstemperatur.

I vilken ordning?

Rekommenderad ordning på provrören enligt AL (alltså inte efter hur remisserna skrivs ut):

1. Blododling
2. Citrat-/CTAD-rör
3. ACD-rör
4. Rör utan tillsats, med eller utan gel och koagulationsaktivator
5. Heparinrör, med eller utan gel
6. EDTA-rör
7. SR-rör
8. Glukosrör (Citronsyra-Citrat-NaF)

Alla rör ska vändas ca 10 ggr direkt efter provtagning. För blododlingsflaskor räcker det med ett par gånger.

Koncentrationsprovtagningar

Rutin för provtagning för läkemedelskoncentrationer som inte har egen SOP. Finns inte läkemedlet med här – sök i Akademiska laboratoriets [Provtagningsanvisningar](#).

- Gensumycin: 8 tim efter given antibiotika

Egna SOP:ar vid HEM:

- [Ciklosporin Sandimmun SOP, HEM 13472](#)
- [Metotrexate högdosbehandling – kunskapsunderlag, HEM 26283](#)
- [Mykofenolsyra och posakonazol, provtagning SOP, HEM 13918](#)
- [Vancomycinanvändning och koncentrationsprovtagning, BOT 13570](#)

Nasofarynx

På provremisserna från Cosmic står kortfattad provtagningsanvisning med artikelnummer på respektive pinne som ska användas. Det finns utförligare information på Akademiska laboratoriets [Provtagningsanvisningar](#) under respektive prov.

Material finns i analysrum i omlägnings-/odlingsvagnen. Finns även i modulsåp i smatten mellan analysrum och inläsningsrum.

Prover vid inskrivning på hematologavdelning

Förbereds av avdelningssekreterare inför planerad inskrivning.

Rutinprover

Paket i Cosmic ”Rutin vid inläggning”:

- Blodstatus
- P-CRP
- B-Neutrofila
- P-Protrombinkomplex[PK]

- P-ALAT
- P-ASAT
- P-Albumin
- P-Alkalisk fosfatas (ALP)
- P-Bilirubin
- P-Glukos
- P-Kalium
- P-Kreatinin
- P-LD
- P-Natrium

Asparaginase

- Provpaket i Cosmic "Rutin vid inläggning"
- Provpaket i Cosmic "Lipider(Med)" (i det ingår HDL, Kolesterol, LDL, triglycerider)
- P-Amylas

Benmärgsdonation

- Blodstatus
- APT-tid
- P-Protrombinkomplex[PK]
- P-Kalium
- P-Kreatinin
- P-Natrium
- BAS-test (Blodcentralen)

Sputumodling

"SOP" från KMB: [Provtagning för sputumodling, information till vårdenhet XD332](#) med bildstöd. Kontakta gärna fysioterapeut för hjälp till patienten med rätt hostteknik. Sputumkopp finns i modulsåp i smatten mellan analysrum och inläsningsrum.

"Stickhjälp"

Om patienten är svårstucken kan man be kollega i första hand. Om det inte fungerar kan anestesi/op ing 101F vara behjälpliga, ring 730 00. Patientverksamheten kan också i mån av tid hjälpa till på dagtid, ring 139 28.

Sårödling

Ordinerad sårödling tas efter rengöringen av såret med natriumklorid 9 mg/ml och före nyinsättning/byte av ev. antibiotika (gäller även sårödling av insticksställe för central infart). Ödlingen tas alldeles innanför sårkanten eller djupt i sårets botten (med försiktighet på trombocytopen patient r.t risk för blödning!).

Avsteg från beskriven rutin

Vid avsteg från beskriven rutin bör orsaken dokumenteras i patients/donators journal i Cosmic.

Åtgärder vid avvikelse

Meddela ansvarig läkare/chef. Rapportera avvikelserna i Medcontrol enligt [Avvikelseanmälan och hantering, BOT 13231](#) samt i journal om patient/donator varit direkt eller indirekt involverad.

Referenser

Alla dokument med ID-nummer finns tillgängliga via Region Uppsalas dokumentplattform DocPlus <http://publikdocplus.regionuppsala.se/> där inget annat anges. Alla dokument med ändelse HEM är skapade av sektionen för Hematologi. Länkar hämtade 2023-09-22 där inget annat anges.

[Blod -provtagningsinstruktioner 16660](#). Version 10. Akademiska laboratoriet.

[Ciklosporin Sandimmun SOP, HEM 13472](#)

[Central infart - Blodprov och blododling - vuxna, regionalt tillägg 235](#). Version 3. Akademiska sjukhuset.

[Metotrexate högdosbehandling – kunskapsunderlag, HEM 26283](#)

[Mykofenolsyra och posakonazol, provtagning SOP, HEM 13918](#)

[Provtagning för sputumodling, information till vårdenhet XD332](#). Version 3. Akademiska laboratoriet.

[Provtagningsanvisningar](#). Akademiska laboratoriet. Hämtad från intranätet Mina It-system – Logga in

[Vancomycinanvändning och koncentrationsprovtagning, HEM 13570](#)

Dokumenthistorik

Version	Orsak / ändring	Datum
1 XD424	Författare: Merete Adegunle (kvalitetsutvecklare) Granskare: Kristina Carlson (öl), Janet Lundqvist (ssk) Kompetensansvarig: Kvalitetsutvecklare för e-post	2015-10-13
2	Koncentrationsprovtagning. Granskare: Kristina Carlson, Janet Lundqvist	2016-02-24
1 13858	Länk till dokumentet i Centuri	2017-01-26
2	Innehåll överfört till DocPlus.	2018-09-27
3	Prov till KS ska vara på KKF senast 8.30. Stickhjälp från patientverksamheten och anesthesi/op ing 101. Nya placeringar för material efter flytt. Uppdaterat länkar. Reviderat/granskat av Ulrica Sundström, Janet Lundqvist, Nina Lundberg, Linda Nordgren, Merete Adegunle	2021-01-29
4	Alltid slask på blododling. Tagit bort länk till Busulfan, lagt till om Metotrexate. Ny rubrik "Prover vid inskrivning..." och lagt till provtagning rutin, asparaginase och benmärgsdonation vid inskrivning. Ersätter "Inskrivning rutinprover, HEM 13478" och "Donation av benmärg vuxen, checklista, HEM 13381". Granskare: Linda Nordgren, Margarita Kalafati, Erika Bodin, Merete Adegunle, Kristina Carlson.	2023-09-22